

ИНТЕРКУЛТУРНА СЕНЗИТИВНОСТ МЕЃУ СТУДЕНТИТЕ ИДНИ НАСТАВНИЦИ

Проф. д-р Снежана Јованова-Митковска
Проф. д-р Никола Смилков
Проф. д-р Билјана Попеска

Факултет за образовни науки
Универзитет „Гоце Делчев“ Штип

СОДРЖИНА

1

Мултикултурализам и интеркултурализам

2

Интеркултурно образование, интеркултурна сензитивност

3

Методологија на истражување

4

Резултати и дискусија

5

Заклучоци и препораки

МАКЕДОНИЈА

Мултукултура

Мултиетничност

Мултирегионално

општество

ОСНОВНИ ПОИМИ

Мултикултурализам

МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ Е ИДЕЈА ИЛИ ИДЕАЛ ЗА КОЕГЗИСТЕНЦИЈА НА РАЗЛИЧНИ ЕТНИЧКИ И КУЛТУРНИ ГРУПИ ВО ПЛУРАЛИСТИЧКО ОПШТЕСТВО,

МУЛТИКУЛТУРАТА СЕ СТРЕМИ ДА ГИ ЗАЧУВА КОРЕНИТЕ НА ТРАДИЦИЈАТА, ИСТОРИЈАТА И КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО НА СЕКОЈА ГРУПА“ (НИКОЛОВСКА, 2014: 11).

Интеркултурализам

ОТВОРЕНИ ИНТЕРАКЦИИ И ВРСКИ,

МЕЃУСЕБНА КОМУНИКАЦИЈА ПОМЕЃУ РАЗЛИЧНИ КУЛТУРНИ, НАЦИОНАЛНИ И ДРУГИ ГРУПИ, КОИ ВЕРУВААТ, НО ВО ИСТО ВРЕМЕ ПРОМОВИРААТ ВРЕДНОСТИ КАКО ШТО СЕ: ТОЛЕРАНЦИЈА, МЕЃУСЕБНО ПОЧИТУВАЊЕ, ЕДНАКВОСТ И ОТВОРЕНА КОМУНИКАЦИЈА..

Интеркултурно образование

ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ЗАЕДНИЦА, СОЛИДАРНОСТ, ПОЧИТ, МЕЃУСЕБНА ТОЛЕРАНЦИЈА, ПОМАГАЊЕ, ДОВЕРБА И ДРУГИ УНИВЕРЗАЛНИ, ЧОВЕЧКИ ВРЕДНОСТИ

(КОНЦЕПТ ЗА ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ, 2016 ГОДИНА).

- ◇ Мултикултурното образование се однесува на образование кое го нагласува почитувањето на културната различност. Тоа значи образование на сите деца без разлика на етничка, расна, верска, економска, полова и друга припадност; \ негување стил на настава што води до зајакнување на свеста, подобро разбирање на разликите, прифаќање на разликите како предност за животот во нашето мултикултурно општество.
- ◇ Разликата помеѓу *интеркултурализмот* и *мултикултурализмот* се рефлектира во фактот што интеркултурализмот претпоставува мултикултурализам и е резултат на „меѓукултурна“ размена и дијалог на локално, регионално, национално или меѓународно ниво. "Интеркултуралноста не значи само едноставно присуство на различни култури во една географска област, туку означува и свесност за постоењето на разлики од психосоцијална, етничка, религиозна или друга природа меѓу различни култури.

Цели и вредности на интеркултурното образование

да се постигне повисоко ниво на отвореност на училиштето кон проблемите на животот, светот и луѓето

да придонесе за развој на комуникацијата меѓу поединците и групите, да влијае на воспитувањето на интеркултурниот дух

да се овозможи откривање на вредности и врски, единство на луѓето

овозможуваат постигнување на социјална, политичка, економска и образовна правда

Да влијае на развојот на интеркултурниот дух

да се овозможи подобро запознавање со културите, да се овозможи стекнување знаења и вештини, соживот, емпатија, способност да се разберат другите и да се изгради похуман свет, да се овозможи прифаќање и почитување на културните разлики.

Улогата на образованието и наставниците

Клучна улога на образованието и наставниците како едукатори

Треба да се здобијат со компетенции во текот на нивното иницијално образование и обука

Треба да го надградат своето знаење и разбирање во текот на работата

Интеркултурна сензитивност

- ◆ Интеркултурната сензитивност е „способност да се согледа и препознае постоењето на различни погледи на светот, кои ни овозможуваат да ги прифатиме и препознаеме не само нашите сопствени културни вредности, туку и вредностите на културно различните поединци“. (Пиршл, 2007, стр. 283).
- ◆ Интеркултурната сензитивност се стекнува и се учи во подолг процес. Клучна претпоставка за развој на интеркултурна чувствителност кај учениците во основното образование е дека во современиот образовен процес постои интеркултурен пристап, односно да се вклучи интеркултурното образование. Значи, наставниците се соочени со низа предизвици, а во овој контекст, предизвик да ги развијат своите интеркултурни компетенции, да ја развијат својата интеркултурна сензитивност за да ги поттикнат и развијат кај своите ученици.

Методологија на истражување

Методологија на истражување

Цели

Да се утврди степенот на развиеност на интеркултурната сензитивност кај идните наставници - сегашни студенти на Факултетот за образовни науки

Хипотези

Студиите за идните наставници придонесуваат за развој на нивната интеркултурна сензитивност

Методи

- Дескриптивно - експликативен метод
- Метод на теоретски анализи
- Техника - анкетирање

Инструменти

- Прагалник-склаер
- Скала за интеркултурна осетливост (ISS) развиена од Chen & Starosta (2000)

Хипотези

X1

Не постои статистички значајна разлика во интеркултурната сензитивност кај студентите од различен пол

X2

Не постои статистички значајна разлика во интеркултурната осетливост кај студентите со оглед на нивното учество на обуки за интеркултурни теми“.

X3

Постои статистички значајна разлика во интеркултурната осетливост кај студентите од различни студиски години

Метод на работа

Инструменти-Скала за интеркултурна осетливост

- ❑ 24 ајтеми, 5 фактори
- ❑ 5 то стелена Ликертова скала (1 потполна несогласност, 5 потполна согласност)

Инструмент – 5 фактори

Вклучување во интеракција

Почитување на културните разлики

Безбедност на интеракцијата

уживањет

Примерок

- ❑ 42 редовни студенти на Факултетот за образовни науки
- ❑ Четири студиски програми (предучилишно образование, основно образование, педагогија, историја (наставна насока))

Администрација

Онлајн истражување-анонимно

Data analyses

SPSS

Основни дескриптивни показатели, t – тест за независни примероци

Примерок

Бкупно – 42 учесника

(3) 7%

39 93%

Pre – school
teaching

Primary school
teaching

Pedagogy

History – teacher
education

Прва година

0%

Втора година

0%

Трета година

60%

Четврта година

40%

РЕЗУЛТАТИ

Резултати

> Учество на обуки за мултикултурализам, интеркултурализам

Не, немам учествувано

62%

Да, учествував

38%

● Кој ги организира овие обуки?

НВО во соработка со наставничките факултети

РЕЗУЛТАТИ

	Intercultural Sensitivity Scale	1	2	3	4	5	M	SD
1	I enjoy interacting with people from different cultures.	2.4	-	9.5	38.1	50	4.33	0.846
2	I think people from other cultures have a limited view of the world.	23.8	33.3	26.2	11.9	4.8	2.4	1.127
3	I feel quite confident in interacting with people from different cultures.	23.8	33.3	26.2	11.9	4.8	2.4	1.127
4	It is very difficult for me to speak in front of people from different cultures.	-	4.8	26.2	40.5	28.6	3.93	0.867
5	I always know what to say when interacting with people from different cultures.	38.1	38.1	16.7	7.1	-	1.93	0.921
6	I can be as sociable as I want to be when I interact with people from different cultures.	-	4.8	45.2	28.6	21.4	3.67	0.874
7	I do not like to be in the presence of people from different cultures.	2.4	4.8	16.7	38.1	38.1	4.05	0.987
8	I respect the values of people from different cultures	2.4	-	2.4	23.8	71.4	4.62	0.764
9	Quickly I get anxious when I'm interacting with people from different cultures	64.3	31	-	4.8	-	1.45	0.739
10	I feel safe interacting with people from different cultures	-	4.8	57.1	33.3	4.8	3.38	0.661
11	I give myself time before to shape my opinion of colleagues from other cultures.	2.4	4.8	31	47.6	14.3	3.67	0.874
12	I often get discouraged when I am with people from different cultures	31	33.3	28.6	7.1	-	2.12	0.942
13	I am open to people from different cultures	-	7.1	23.8	33.3	35.7	3.98	0.950
14	I am very careful in interacting with people from different cultures.	-	2.4	38.1	42.9	16.7	3.74	0.767
15	I often feel useless in interacting with people from different cultures.	35.7	42.9	14.3	7.1	-	1.93	0.894
16	I respect the ways people from different cultures behave	-	7.1	11.9	35.7	45.2	4.19	0.917
17	In the interaction with members of other cultures, I try to figure out as much information about their culture	-	-	23.8	42.9	33.3	4.10	0.759
18	I would not accept the opinion of people from different culture	47.6	38.1	11.9	2.4	-	1.69	0.780
19	I notice subtle signs well interacting with colleagues from another culture	-	4.8	64.3	26.2	4.8	3.31	0.643
20	I think my culture is better than other cultures	31	35.7	26.2	2.4	4.8	2.14	1.049
21	I often react positively in interaction with colleagues from other cultures	2.4	-	19	42.9	35.7	4.10	0.878
22	I avoid situations that require interaction with members of other cultures	35.7	47.6	14.3	2.4	-	1.83	0.762
23	In interaction with colleagues from different cultures I often show understanding through verbal and non-verbal communication	2.4	2.4	16.7	50	28.6	4.00	0.883
24	I experience positively the existence of differences between me and my colleagues who come from different cultures.	-	-	11.9	35.7	52.4	4.40	0.701

Највисоки вредности на позитивна скала

➤ „Ги почитувам вредностите на луѓето од различни култури“, $M = 0,4,33$, $SD = 0,764$, 71,4% од учесниците целосно се согласуваат

➤ „Позитивно го доживувам постоењето на разлики меѓу мене и моите колеги кои потекнуваат од различни култури. $M = 4,40$ и $SD = 0,701$, 52,4% од учесниците целосно се согласуваат

➤ „Уживам во интеракција со луѓе од различни култури“ $M = 4,33$, $SD = 0,846$, 50% од учесниците целосно се согласуваат

Највисоки вредности на негативната скала

➤ „Брзо се вознемирувам кога комуницирам со луѓе од различни култури“ $M = 1,45$ и $SD = 0,739$, 64,3% од испитаниците целосно не се согласуваат

➤ „Не би прифатил мислење на луѓе од различни култури“ $M = 1,69$ и $SD = 0,780$, т.е. Целосно не се согласуваат 47,6% од испитаниците

➤ „Избегнувам ситуации кои бараат интеракција со членови на други култури“ $M = 1,83$ и $SD = 0,762$, т.е. Целосно не се согласуваат 47,6% од испитаниците

Учениците покажуваат почит кон вредностите на другите култури, покажуваат интерес за воспоставување позитивна, отворена интеракција, доверба во интеракцијата со луѓе од различни култури, позитивно го доживуваат истото, т.е. кај нив се формира интеркултурна чувствителност.

Резултати

Разлики во интеркултурната сензитивност врз основа на пол, година на студирање, учество на обука

Утврдено со примена на Т - тест

ЗАКЛУЧОЦИ

Процесот на развој на интеркултурна сензитивност е сложен процес и зависи од многу различни фактори, вклучително и образованието и обуката.

01

Студентите имаат позитивна ориентација кон луѓе од различни култури

02

Учениците покажуваат почит кон вредностите на другите култури

03

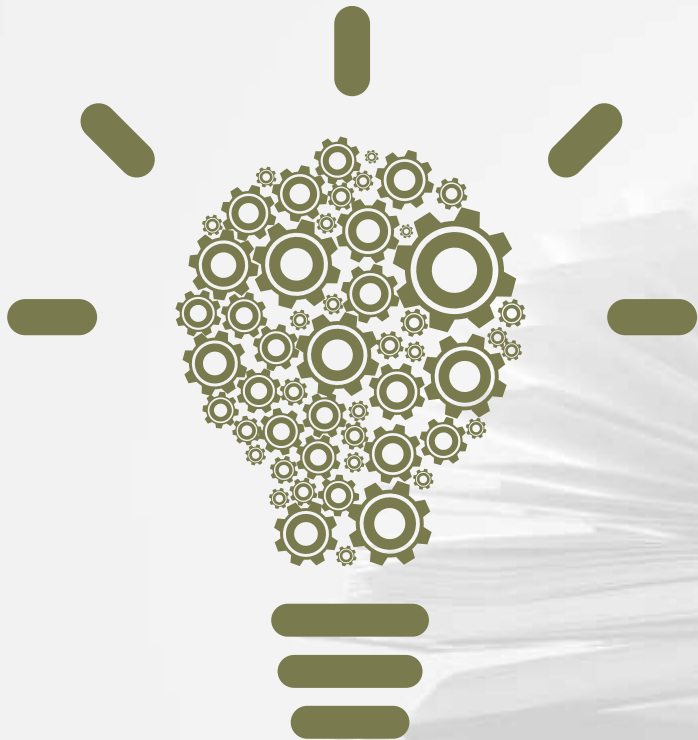
Изразија интерес за воспоставување на позитивна, отворена интеракција, доверба во интеракцијата со луѓе од различни култури

04

Студентите - идни наставници имаат развиено **ИНТЕРКУЛТУРНА СЕНЗИТИВНОСТ**

05

Може да се очекува истото да го имплементираат во нивната идна работа со деца/ученици

ЗАКЛУЧОЦИ

Процесот на развој на интеркултурна сензитивност е сложен процес и зависи од многу различни фактори, вклучително и образованието и обуката.

06

Нема статистички значајни разлики во интеркултурната сензитивност врз основа на **полот**

07

Нема статистички значајни разлики во интеркултурната сензитивност врз основа на **годината на студирање**

03

Нема статистички значајни разлики во интеркултурната осетливост врз основа на присуството на **интеркултурни и мултикултурни обуки**

ПРЕПОРАКИ

ИНТЕРКУЛТУРНАТА СЕНЗИТИВНОСТ МОЖЕ И МОРА ДА СЕ УЧИ И ДА СЕ ПОДДРЖИ ВО УЧИЛИШТАТА.

НАСТАВНИЦИТЕ И ВО ОВОЈ СЛУЧАЈ СТУДЕНТИТЕ- ИДНИ НАСТАВНИЦИ ИМААТ ВАЖНА УЛОГА. Мора да се преземат активности во овој поглед

СЕМЕЈСТВОТА И ОПШТЕСТВОТО МОРА ДА БИДАТ ПАРТНЕРИ ВО ОВОЈ ПРОЦЕС

ЗНАЕЊЕТО, ПОЧИТУВАЊЕТО, РАЗБИРАЊЕТО НА СОПСТВЕНАТА КУЛТУРА И КУЛТУРАТА НА ДРУГИТЕ МОРА ПОНАТАМУ ДА СЕ РАЗВИВААТ.

ПОЧИТУВАЊЕ НА РАЗЛИЧНИ КУЛТУРИ И НИВНИТЕ КОМПЛЕКСНИ МЕЃУВРСКИ СЕ БОГАТСТВО И ТРЕБА ДА СЕ ПОДДРЖАТ НА СЕКОЈ МОЖЕН НАЧИН

ПРЕПОРАКИ

**НАСТАВНИЧКИТЕ ФАКУЛТЕТИ СЕ
ВАЖНИ**

**ИНТЕРКУЛТУРНАТА КОМПЕТЕНЦИЈА
МОЖЕ ДА СЕ ЗАЈАКНЕ ОД
НАСТАВНИЦИТЕ ЗА ВРЕМЕ:**

- образованието на наставничките факултети,
- преку содржини од различни теми,
- преку содржини од интеркултурното образование
- ,преку практичните искуства кои ги стекнуваат преку образовната практика,
- преку учество на различни работилници, обуки.

**ЗАЕДНО СМЕ
ПОСИЛНИ**

**ДА НАУЧИМЕ ДА
ЖИВЕЕМЕ ЗАЕДНО,
УНЕСКО, 1996
година**

Ви благодариме

Контакт

snezana.jovanova@ugd.edu.mk;

biljana.popeska@ugd.edu.mk;

nikola.smiolkov@ugd.edu.mk